

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Соціалізація
особистості в умовах сучасних викликів»

Розробник(и): ФОП Мамченко Володимир Павлович, ЄДРПОУ 3172409858

Рецензент(и): Фізична особа підприємець В. П. Мамченко

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Програма спрямована на вдосконалення методів захисту прав дитини, соціальної підтримки сімей та профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі.

Цільова група: Соціальні педагоги, класні керівники, вихователі.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Розвиток професійних компетенцій соціальних педагогів щодо створення сприятливого соціального середовища.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення нормативних засад соціального захисту дітей
- Методика роботи з дітьми вразливих категорій
- Організація профілактичних заходів та соціальної реклами

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- соціально-педагогічна компетентність
- правова грамотність
- комунікативна мобільність
- діагностична майстерність

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Учасники зможуть ефективно вибудовувати систему соціальної підтримки в школі, допомагаючи учням успішно інтегруватися в суспільство.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації - Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації - Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Особливості роботи з обдарованими дітьми. Покращення психологічного клімату.	1	1-29	2-30
2	Психологічна компетентність. Навички соціальних педагогів та практичних психологів.	1	1-29	2-30
3	Психологічна корекція у шкільному просторі. Міжособистісна взаємодія.	1	1-29	2-30
4	Профілактика емоційного вигорання.	1	1-29	2-30
5	Психологія ефективного онлайн навчання. Інструменти	1	1-29	2-30
6	Гендерна чутливість в освіті	1	1-29	2-30
7	Формування безпечного та комфортного освітнього середовища: технологія ненасильницького спілкування у контексті НУШ	1	1-29	2-30
8	Освітній процес на основі педагогіки партнерства. Як досягти успіху на конкурсі чи в проєкті	1	1-29	2-30
9	ДеТоксична комунікація: ефективна взаємодія учасників освітнього процесу	1	1-29	2-30
10	Розвиток соціалізації учнів. Міжособистісний інтелект в освітньому середовищі.	1	1-29	2-30
11	Розвиток компетентностей психолога. Виховування свідомого та дбайливого ставлення до учнів.	1	1-29	2-30
12	Емоційний інтелект - розвиток і значення в сучасній освіті	1	1-29	2-30
13	Гумористичні техніки та їх використання у міжособистісній взаємодії. Психологічна корекція.	1	1-29	2-30
14	Шляхи попередження психологічного вигорання вчителя.	1	1-29	2-30
15	Навички вчителя для психологічної допомоги дітям та дорослим в стані війни.	1	1-29	2-30
16	Профілактика емоційного вигорання в умовах війни	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
17	Залежність успішності учня від EQ. Розвиток емоційного інтелекту в умовах війни	1	1-29	2-30
18	Психологічна підтримка та супровід дітей в умовах війни. Формування учнівського колективу для ефективного навчання.	1	1-29	2-30
19	Негативні установки. Як навчитися знаходити силу в труднощах.	1	1-29	2-30
20	Емоційна компетентність педагога, техніки емоційної саморегуляції	1	1-29	2-30
21	Тайм-менеджмент сучасного педагога	1	1-29	2-30
22	Психоемоційна стабільність учнів через вправи соціально-емоційного навчання: практичні підходи для вчителів	1	1-29	2-30
23	Творчий шлях до психологічного здоров'я: арт-терапія та подолання стресу в учнів.	1	1-29	2-30
24	Психологічна підтримка без психолога: роль учителя в емоційному добробуті дітей	1	1-29	2-30
25	Взаємозв'язок між фізичним здоров'ям, емоційним добробутом та безпечною поведінкою на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут»	1	1-29	2-30
26	Сильні разом: педагогічна підтримка, що лікує і надихає.	1	1-29	2-30
27	Вікова психологія без складних термінів: що насправді потрібно дітям у різні шкільні роки.	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Особливості роботи з обдарованими дітьми. Покращення психологічного клімату.

Ключові питання теми: Через вимушену ізоляцію у період карантину та дистанційного навчання діти й підлітки відчують тривогу та розчарування. Тимчасові припинення шкільних занять і скасування заходів позбавляють дітей радощів спілкування з однокласниками та участі у житті класу. Щоб зменшити негативні прояви перебування на самоізоляції важливо вводити у практику психологічні зустрічі у форматі онлайн

Тема 2. Психологічна компетентність. Навички соціальних педагогів та практичних психологів.

Ключові питання теми: Психологічна компетентність вчителя як внутрішній особистий інструментарій, що сприяє ефективності професійної діяльності. Мобільність, гнучкість і креативність мислення вчителя. Компоненти психологічної компетентності

Тема 3. Психологічна корекція у шкільному просторі. Міжособистісна взаємодія.

Ключові питання теми: Поняття гумору та його роль у спілкуванні. Гелотофобія, гелотофілія, катагелостицизм. Гумористичні технології у міжособистісній взаємодії. Психологічна корекція засобом гумору.

Тема 4. Профілактика емоційного вигорання.

Ключові питання теми: Особливості спілкування з учнями в процесі педагогічної діяльності, можливі труднощі в комунікації у період

дорослішання дітей, рекомендації щодо профілактики емоційного вигорання педагога за допомогою співпраці з власними вихованцями

Тема 5. Психологія ефективного онлайн навчання. Інструменти

Ключові питання теми: Сучасна освіта вимагає реконструкції та зміни, викладачі є носіями змін та гарантами поширення знань, умінь та навичок; практичні поради як зробити онлайн заняття ефективним, з психологічними комфортом учасників освітнього процесу

Тема 6. Гендерна чутливість в освіті

Ключові питання теми: Сучасна освіта відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, чітких зрозумілих алгоритмів роботи за принципом гендерної рівності в суспільстві, що є необхідною умовою становлення громадянського суспільства. Серед низки наукових термінів, які використовуються в гендерному дискурсі, одним із провідних є поняття гендерної культури, складовими чинниками якого, з точки зору освітньої сутності, на наш погляд, є гендерне знання та гендерна чутливість.

Тема 7. Формування безпечного та комфортного освітнього середовища: технологія ненасильницького спілкування у контексті НУШ

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних навичок, зрозумілих алгоритмів практичної роботи, що дають змогу попередження конфліктів, насилля. Навчальний курс розроблено таким чином, щоб забезпечити спільне бачення проблеми всіма учасниками освітнього процесу та дати можливість організувати максимально ефективну методiku ненасильницького спілкування в освітньому середовищі.

Тема 8. Освітній процес на основі педагогіки партнерства. Як досягти успіху на конкурсі чи в проєкті

Ключові питання теми: На основі конкретної історії показати формування директора-лідера, суть конкурсу стратегія закладу - яка формується всім колективом, знання нормативно-правової бази.

Тема 9. ДеТоксична комунікація: ефективна взаємодія учасників освітнього процесу

Ключові питання теми: До переліку професійних компетентностей вчителя входить і компетентність педагогічного партнерства. В її основі – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учитель має бути другом, а родина - залучена до побудови освітньої траєкторії дитини. Як переглянути свої погляди на викладання та покращити взаємовідносини з учасниками освітнього процесу? Як змінити історично сформовані «директивні» взаємини на суб'єкт-суб'єкту парадигму виховання? Поговоримо про це.

Тема 10. Розвиток соціалізації учнів. Міжособистісний інтелект в освітньому середовищі.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні сучасних знань, умінь, технологій, що дають змогу швидко реагувати та вирішувати конфлікти в освітньому середовищі. Важливими кроками в цьому напрямку є: формування у здобувачів освіти здатності навичок ненасильницької комунікації, побудови конструктивного діалогу, усвідомлення власної значущості

Тема 11. Розвиток компетентностей психолога. Виховування свідомого та дбайливого ставлення до учнів.

Ключові питання теми: Суспільство в цілому, а освітнє середовище зокрема, на сучасному етапі свого розвитку відчуває потребу у

доповненому розумінні такої проблеми, як залежність, з нейробіологічної точки зору. Глибинне бачення та чітке розуміння суті залежностей надасть змогу швидкого та ефективного реагування у разі виявлення проблеми у стінах школи. Разом з тим необхідно враховувати важливість превентивних заходів щодо попередження виникнення залежностей у підростаючого покоління.

Тема 12. Емоційний інтелект - розвиток і значення в сучасній освіті

Ключові питання теми: Сучасна освіта відчуває потребу в особистісно-зорієнтованого навчання та компетентнісному підході; сучасні педагоги потребують в набутті практичних навичок та знань в індивідуалізації освіти. Також важливим компонентом освітнього процесу є формування та реалізації емпатичної педагогіки через призму сучасних засобів і форм.

Тема 13. Гумористичні техніки та їх використання у міжособистісній взаємодії. Психологічна корекція.

Ключові питання теми: Поняття гумору та його роль у спілкуванні. Гелотофобія, гелотофілія, катагелостицизм. Гумористичні технології у міжособистісній взаємодії. Психологічна корекція засобом гумору.

Тема 14. Шляхи попередження психологічного вигорання вчителя.

Ключові питання теми: Особливості спілкування з учнями в процесі педагогічної діяльності, можливі труднощі в комунікації у період дорослішання дітей, рекомендації щодо профілактики емоційного вигорання педагога за допомогою співпраці з власними вихованцями

Тема 15. Навички вчителя для психологічної допомоги дітям та дорослим в стані війни.

Ключові питання теми: В період війни, коли ми маємо розірвані сім'ї, розбиті домівки, страх та тривогу. То дуже важливо уміти та навички, які допоможуть опанувати як свої відчуття, так і надання допомоги дітям. Бо саме ми працюємо з дітьми, а вони всі пережили психотравмуючі події

Тема 16. Профілактика емоційного вигорання в умовах війни

Ключові питання теми: На сьогоднішній день, сучасна психологічна наука приділяє багато уваги феномену емоційного вигорання особистості. Тому існує багато суміжних понять, в тому числі професійне вигорання. Проте, у час війни, як показує практика закордонних колег, емоційне вигорання ще більше впливає на ментальне здоров'я людини. Однозначно, профілактика емоційного вигорання у воєнний час важлива, а також варто звертати увагу на засоби, які здатні зробити психіку стійкішою у такий не простий час. Отже, емоційна стійкість є запорукою психічного здоров'я людини та реалізації власних здібностей, протистояння стресам і продуктивній професійній діяльності.

Тема 17. Залежність успішності учня від EQ. Розвиток емоційного інтелекту в умовах війни

Ключові питання теми: Сучасна освіта вимагає змін і потребує індивідуалізації підходу в педагогіці, тобто відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, чітко зрозумілих алгоритмів роботи, що дають змогу швидко реагувати в сучасному освітньому середовищі. Разом з тим необхідно враховувати важливість індивідуалізації та персоналізації учасників освітнього процесу; організувати максимально ефективний процес навчання та виховання

Тема 18. Психологічна підтримка та супровід дітей в умовах війни. Формування учнівського колективу для ефективного навчання.

Ключові питання теми: Українська освіта в умовах війни відчуває гостру потребу в отриманні практичних знань та умінь чітких алгоритмів роботи, щодо реалізації та впровадження прийомів та методів психологічної підтримки та супроводу учнів під час освітнього процесу та поза ним. Запровадження практичних заходів, що спонукатимуть до об'єднання зусиль всіх учасників освітнього процесу з метою планування та практичного втілення програми психологічної підтримки; засвоєння педагогічними працівниками закладів освіти системних ефективних засобів практики психологічного супроводу та підтримки учнів в умовах війни задля групової взаємодії та формування учнівського колективу, як продуктивної спільноти загалом.

Тема 19. Негативні установки. Як навчитися знаходити силу в труднощах.

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує якісних знань, що дозволять формувати та розвивати психологічну стійкість в умовах навчального процесу

Тема 20. Емоційна компетентність педагога, техніки емоційної саморегуляції

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує нових знань та умінь, чітких алгоритмів роботи з емоційною грамотністю та прийомами емоційної регуляції

Тема 21. Тайм-менеджмент сучасного педагога

Ключові питання теми: Теоретична довідка про важливість планування часу, практичні вправи з організації свого робочого часу та відпочинку

Тема 22. Психоемоційна стабільність учнів через вправи соціально-емоційного навчання: практичні підходи для вчителів

Ключові питання теми: Структура сучасного уроку передбачає обов'язковим компонентом уведення вправ на розвиток соціально-емоційного навчання й стабілізації психоемоційного стану

Тема 23. Творчий шлях до психологічного здоров'я: арт-терапія та подолання стресу в учнів.

Ключові питання теми: Методи арт-терапії в роботі з подолання тривожності у дітей та підлітків

Тема 24. Психологічна підтримка без психолога: роль учителя в емоційному добробуті дітей

Ключові питання теми: Визначити та розмежувати поняття 'фізичне здоров'я', 'емоційний добробут' та 'безпечна поведінка' учнів.

Тема 25. Взаємозв'язок між фізичним здоров'ям, емоційним добробутом та безпечною поведінкою на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут»

Ключові питання теми: Визначити та розмежувати поняття 'фізичне здоров'я', 'емоційний добробут' та 'безпечна поведінка' учнів.

Тема 26. Сильні разом: педагогічна підтримка, що лікує і надихає.

Ключові питання теми: 1. Правила надання першої психологічної допомоги. 2. Етика та принципи першої психологічної допомоги. 3. Стресостійкість та резильєнтність в освітньому середовищі. 4. Поради щодо розвитку резильєнтності і стресостійкості. 5. Розвиток стресостійкості в навчальному процесі

Тема 27. Вікова психологія без складних термінів: що насправді

потрібно дітям у різні шкільні роки.

Ключові питання теми: Психологічні особливості дітей змінюються від молодшого до старшого шкільного віку. Молодші школярі 6-10 років характеризуються високою емоційною чутливістю, потребою в підтримці дорослого, розвитком довільної уваги та формуванням навчальної мотивації. У середньому шкільному віці 10-13 років посилюється роль однолітків, зростає самостійність, критичність мислення та емоційна нестабільність. Старші школярі 14-17 років проходять етап формування особистісної ідентичності, розвивають абстрактне мислення, прагнуть автономії та визначають власні цінності й професійні орієнтири.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Пер. з англ. Київ.: Сфера, 1998. 342 с.
2. Андрющенко Т.К. Розвиток рефлексивної компетентності педагога: теорія і практика. Наук.-метод. посібник. Черкаси : КНЗ «ЧОІПОП ЧОР», 2022. 72 с.
3. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
4. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. С. 9-14.
5. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошніна Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с.
6. Борисенко В. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підхід. 2017. URL: <https://bit.ly/3hxpBSJ>
7. Васильченко А.А. та ін. Епідеміологія. Київ: Здоров'я, 1993. 464 с.
8. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності у навчальний предмет «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник. Київ : Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
9. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.

10. Даниленко Л.І. Вивчення фізичних явищ у живій природі у процесі викладання курсу біології: навч.- методичний посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2010. 110 с.
11. Денисенко О. Накази з кадрових питань : оформляємо без помилок І Олександр Денисенко // Практика управління закладом освіти. -2022. - № 1. - URL: <https://rn.edirshkoly.mcfr.ua/945958?forccDeviceType^1>
12. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
13. Деякі питання організації та проведення супервізії: наказ МОН від 18.10.2019 р. №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
14. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
15. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.
16. Дуткевич Т.В. Техніка управлінської діяльності в закладі освіти. Київ: КНТ, 2020. 194 с.
17. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа». Серія «Золота педагогічна скарбничка». 2009. 176 с.
18. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
19. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
20. Зубенко Л. Г., Немцов В. Д. Культура ділового спілкування : навч. посіб. Київ: «Ексоб», 2002. 200 с.
21. Зцілення травм війни: психосоціальний аспект / автор-упор. Т. Артеменко. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2022. 80 с. URL: <http://oiporpp.ed-sp.net/?q=node/76861>
22. Ісаєва Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. Київ : Плеяди. №9-10. 2005. С.4-10.
23. Коваль А.П., Культура ділового мовлення: писемне та усне ділове спілкування. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 1997. с. 193-280.
24. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.
25. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458.
26. Компетентнісний підхід: ідеї для реалізації на уроках. URL: <https://bit.ly/3iujpsL>
27. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL: <https://bit.ly/3cp4kEx>
28. Копосов П. Нова українська школа : дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Фабула», 2021. 160 с.
29. Кремень В. Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ : Знання України, 2016. 87 с.
30. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 284 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2250.pdf>
31. Линьов К. Концепція розвитку закладу освіти: з чого починати (част. 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WMLcW77tyM> .
32. Литвиненко Г., Клясен Н. Управління проектами: сутність та особливості застосування в освіті. Рідна школа. 2017. №11-12. С. 39-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2017_11-12_9
33. Любченко Н. В. Потенціал кластерних механізмів в управлінні освітою в умовах децентралізації влади. Вісник післядипломної освіти. Серія: Управління та адміністрування. 2016. Вип. 2 (31). С. 65-81.
34. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект.

навч. посіб. / Авт. колектив: за ред. З.В. Рябової. - Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021.-273 с.

35. Мойсеюк Неля. Педагогіка. URL: <https://bit.ly/3z9M8cc>
36. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
37. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С.36 – 42.
38. Пантелюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ: ЦУЛ, 2020. 224 с.
39. Пішун С.Г. Позитивний ресурс власного «Я» в координатах професійної діяльності майбутнього педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. Вип. 32. С. 367-372.
40. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русіч // Асоціація міст України. - К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015.-396 с.Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посіб. Г. П. Васянович. - Львів : Сподом, 2010.-420 с.
41. Податковий кодекс Україн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
42. Правило кисневої маски для педагогів: практичні вправи для відновлення в травматичних обставинах від Тетяни Тимошенко. URL: <https://bit.ly/3uydYxV>
43. Про деякі питання організації надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти : Наказ МОН від 20.09.2024 №1349. URL: <https://bit.ly/4gz4fh2>
44. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
45. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії професійного розвитку педагога : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Біла Церква, 13 червня 2019 р.) / Упор. Л. А. Литвиненко. - К., 2019.- 189 с.
46. Редько В.Г. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика: монографія / В.Г. Редько. Київ: Педагогічна думка, 2017. 628 с.
47. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. / переклад з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
48. Розвиваємо громадянські компетентності з 1 класу / під заг. ред. Н.Бібік, М.Араджіоні. Київ : ФОП «Парашин К.С.», 2018. 880 с.
49. Рябова З.В., Кравченко Г.Ю. Метод проєктів у розвитку якості початкової освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2013. 144 с.
50. Самооцінювання закладу освіти: ефективний інструмент підвищення управлінської діяльності. URL: <https://bit.ly/3wUZ8lt>
51. Северинова А.М. Безперервний характер освоєння системи фізичних знань – основа фізичної грамотності. Педагогічний вісник. 2021. №3 (105). С.42-44.
52. Северинова А.М., Якуша Л.Г. Фізика на кухні. Експеримент в домашніх умовах. Програма курсу за вибором з фізики для 8 класу. Черкаси: ЧОПООП, 2021. 16 с.
53. Скрипник М. І. Технології професійного розвитку педагогів: методичний поради́ник. Київ, 2016. 231 с.
54. Супервізія : професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : поради́ник для супервізорів (наставників). - URL : <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%P1%80%P0%B2%P1%96%P0%B7%P1%96%P1%8F.pdf>
55. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної

середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p0l8HA1>

56. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
57. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця, 2018. 196 с.
58. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. / О.І. Пометун. Київ, 2020. 104 с.
59. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyy-sensey>
60. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34, 133-139.
61. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. Молодь і ринок, 2012. № 12. С. 136-139.
62. Читай, міркуй, твори: інтегровані компетентнісно орієнтовані завдання для учнів 3-4 класів Нової української школи / С. Гаряча, Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 68 с.
63. Ягенська Г.В. Формування дослідницьких умінь учнів 7-9 класів на уроках та в позакласній роботі з біології / Г.В. Ягенська. Луцьк. 105 с.
64. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71.
65. DLL 10: DaF für Jugendliche: Deutsch als Fremdsprache.Klett Sprachen GmbH, 2016. 199 s.
66. Profil européen pour la formation des enseignants de langue étrangère : un cadre de référence (Le Guide). URL: <http://surl.li/ealao>

Додаткова література:

1. Безпечна і дружна до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович. URL: <http://surl.li/dwuik>
2. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021. 350 с.
3. Волківська Д. А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. 2014. Вип. 115. С. 45-47.
4. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.
5. Деякі питання організації та проведення супервізії : наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання. URL: <https://lenvit.ucoz.ua/ZER.pdf>
7. Іванік О. Рівний рівному ; посібник для менторів І Іванік О., Каравай А., Гейнек- Дагаргулія М., Лащук Ю., Кнюпа Ю. - Київ, 2018. - 57 с. - URL : <https://insha-osvita.org/article/posibnYk-dlia-mentoriv-rivnyi-rivnomu/>
8. Інтегровані завдання для молодших школярів: цікаво, пізнавально, креативно. / Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси: видавництво КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2022. 70 с.
9. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Метод. посіб. / Авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : АПН, 2002. 136 с.
10. Калошин В.Ф. До навчання творчого мислення. Управління школою : основа професійного зростання. 2015. № 19-21. С. 68-73.
11. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. № 2. С. 85-89.

12. Крижанівський В.В. Природнича освіта в умовах реформування Нової української школи. Педагогічний вісник, 2022. № (3)109. С. 32-33.
13. Манько В. А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Харків, 2006. Вип. 25. С. 102-106.
14. Матвієнко О. Інформаційний менеджмент: аналіз предметної галузі. Вісник Книжкової палати. 2004. № 8. С. 13-17.
15. Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник / Д.В. Ротфорт, О.М. Гезей, за заг. ред. Л.Д.Покроєвої. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 144 с.
16. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : методичні рекомендації. Уклад. О. М. Шевчук. Умань, 2010. 37 с.
17. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя. Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.
18. Романовський О.Г., Михайличенко В.Є., Грень Л.М. Педагогіка лідерства: монографія. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 450 с.
19. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
20. Фісун О. В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34. С.133-139.
21. Фундаментальні цінності академічної доброчесності ; пер. з англ. ІІ Міжнародний центр академічної доброчесності. - 2019. - 39 с. - URL : <https://www.skcptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Valucs-Ukr.pdf>
22. Heick.T. The Characteristics of a Highly Effective Learning Environment. URL: <http://surl.li/eakxu>